

Copenhagen Jazz Festival. To saxofonister, Charles Lloyd og Lotte Anker, bød på højdepunkter under en rigt varieret jazzfestival, hvor nutids

Jazzens smerte og livsfylde

Af CHRISTIAN BRÅD THOMSEN og FOTO: NIELS CHRISTENSEN

Det er velkendt, men sjældent kommenteret, at hvad man får ud af en koncert, ikke blot er afhængig af musikerne, men også af det modtagerapparat, man selv møder op med. Og til min første koncert på Copenhagen Jazz Festival ankom jeg lige fra Pelle Gudmundsen-Holmgreens begravelse – knust over, at vi har mistet et så muntret og vitalt menneske. I den situation var det godt at høre avantgarde-saxofonisten Laura Toxværd. I modsætning til de ofte flove og livsfjendske begravelsessalmer oplevedes Toxværds vilde free jazz som en forunderlig blanding af et smertensbrøl og et jubelskrig – og det er jo netop den modsætning, begravelsen aktiverede: smerte over det liv, der er gået tabt, jubel over det liv, der har været – og sorg over, at den døde ikke mere er en del af det. Det lå alt sammen i Toxværds ekspressive musik den eftermiddag på det lille spillested 5e i Kødbyen med staldvinduerne og de nøgne vægge. Hun gik rundt med sin saxofon, som om hun spillede duet med rummets barske akustiske hjørner – og indimellem fandt hun så hvile i et samspil med sine to mindreårige sønner på klaver og guitar. Det mindede os om, at al god musik også er børnemusik.

Samme dag udsendte Laura Toxværd hele tre cd'er på free jazz-selskabet Ilk, hvor hun akkompagneres af blandt andre percussionisten Marilyn Mazur og pianisten Carsten Dahl, som er med til at give hende en fast grundrytme og en melodisk åre, men som også er med på hendes frit svævende og mere abstrakte mønstre. Toxværd veksler mellem det yndeligt medrivende og barskt ekspressionistiske saxspil. Hende bør man ikke undlade at stifte bekendtskab med.

Det beskedne 5e er i det hele taget centrum for nutidsjazz under festivalen. Den allestedsnærværende pianist Simon Toldam gav således en indtagende, intim koncert med bassisten Josef Kallerdahl og den svenske basklarinettist Nils Berg. De spillede en serie nye vignetter af balladeagtigt tilsnit, der oplevedes som en sval brise under en hed festival.

Vederkvægende var også Simon Toldams duo med ildsjælen Mark Solborg i Koncertkirken. Her spillede Toldam på noget, der lignede et museumsstykke af et transportabelt orgel, og guitaristen Solborg havde kreeret nogle spartanske temaer, som der improviseredes over i en langsom, næsten statisk strøm, beslægtet med Brian Enos ambient music.

Mere problematisk var pianisten Jakob Davidsens solo-koncert på 5e. Med sit bombastiske anslag leverede han futile tonekaskader op og ned ad klaviaturet. Han forsøgte at sammensmelte jazz med partiturmusik i en form, som i 1950'erne kaldtes for Third Stream Music, men som allerede dengang føltes uden fremtid.

Også en så original jazzpianist som Jacob Anderskov faldt i Third Stream-musikkens fælde med sit orkester AntiOxidanterne i Koncertkirken. Med fem strygere samt fløjter og klarinet var der meget lidt fremdrift i musikken, og den udmærkede herboende polske trompetist Tomasz Dabrowski var ene om at sikre en sporadisk jazzfornemmelse.

Jazzen har heldigvis gennem hele sin levetid ladet sig inspirere af andre musikformer – men det er problematisk, når man negligerer Duke Ellingtons ord i en berømt sangtitel fra 1931: »It don't mean a thing, if it ain't got that swing.« Swing har ganske vist ikke samme betydning i dag som på Ellingtons tid. For Simon Toldams trio uden trommer og med en bassist, der sjældent kerede sig om grundrytmen, var swingfølelsen underforstået, men den var der som en subtil fornemmelse i tilhørerne.

TRÆNGER man til det mere mainstream-agtige, er der i disse år et væld af gode danske sangerinder at lytte til – med Sinne Eeg i særklasse. Hun er en flittig gæst på festivalen. Mere end 200 gæster fangede hende i Frederiksberg Centret, hvor hun blev akkompagneret af den muntret swingende pianist Jakob Christoffersen i et repertoire, der spændte fra klassiske standardmelodier til en barsk sag som Lionel Hamptons og Leonard Feathers *Evil Man Blues*. Den måtte naturligvis til lejligheden omdøbes til *Evil Girl*, og det blev den selv i vore dage nærmest grænseoverskridende af: Den handler om en turnerende kvinde, der har kærester i enhver storby Jorden rundt, og som nok forstår at kræve tjenester af dem.

Eeg og Christoffersen klæder hinanden utrolig godt, men publikum havde problemer med akustikken på den interimistiske scene mellem caféer og tøjbutikker. Heldigvis kan duoen høres igen i Krudttønden lørdag aften – og Sinne Eeg desuden i duo med den robuste bassist Thomas Fonnesbæk på sin seneste cd (Stunt Records), der fuldt fortjent har fået en Grammy som bedste vokalludgivelse. Eeg er et overordentligt behageligt bekendtskab, som mestrer den kunst aldrig at forfalde til behagesyge – og som desuden på scenen har en ubesværet personlig

Saxofonisten Lotte Anker er et verdensnavn inden for free jazz, og hun var en af festivalens absolutte højdepunkter.

77-årige Charles Lloyd holdt en

Der er et væld af gode danske sangerinder på Copenhagen Jazz Festival. Sinne Eeg er i særklasse. Men der var problemer med lyden, da hun optrådte i Frederiksberg Centret.

Saxofonisten Lotte Anker spillede med pianist Simon Toldam og trommeslager Ståle Liavik Solberg i Kødbyen.

sjazzen havde sit centrum på et lille spillested i Kødbyen.

af de smukkeste koncerter på festivalen.

udsendt en glimrende cd (Gateway Music), der blandt andet rummer de måske sidste optagelser med bassisten Hugo Rasmussen.

En sangerinde, som decideret ikke følger alfarvej, er Trinelise Væring fra gruppen med det passende navn Offpiste Gurus, som hun har dannet med sin mand, saxofonisten Fredrik Lundin. Gruppen kunne høres i KB18 i Kødboderne, desværre i et lokale med for meget rumklang og ventilatorstøj, så jeg valgte i pausen at gå hjem og høre deres nye cd *In Case of Fire*, som koncerten var baseret på. Og den er fremragende. De skriver selv deres sange, som ligger fjernt fra The Great American Song Book og er snurrige kommentarer til livets små og store hændelser. Nogle gange siger de ét og konkluderer noget andet, og flere af dem har desuden klare hit-kvaliteter.

Væring og Lundin synes enige om en frugtbar kunstnerisk rollefordeling: Hun stiller de foruroligende, eksistentielle spørgsmål, og

Lloyds tone er præget af en særlig ømhed, og hans lange, frodigt blomstrende melodilinjer er et vidnesbyrd om, at han var ung i flower power-tiden. Han er en sand poet på sit instrument, og måske er det derfor, han så ofte kaldes »spirituel«. Det er godt nok en betegnelse, jeg altid studser over, for ret beset er al musik jo spirituel, selv når den spilles af ateister. Musik bringer os som al anden kunst i kontakt med en åndelig dimension, og ingen stilart har monopol på det spirituelle.

Charles Lloyd kan noget med pianister. De to første gange, jeg 'hørte' ham i København, hørte jeg ham nærmest ikke, fordi jeg ikke kunne få øjne og ører fra hans to helt ukendte pianister. Det viste sig siden, at de hed Keith Jarrett og Michel Petrucciani. De senere år har han spillet med Jason Moran, som også er fremragende, uden at han dog stjæler opmærksomheden fra sin kapelmester. Han er en mere eklektisk pianist, der forener det dybt traditionsbundne med syrede avantgardistiske højdepunkter.

For dem, der vil genopfriske mødet med Lloyd, har han netop udsendt en fremragende cd, *I Long To See You* (Blue Note), som er et antimilitaristisk præget stykke americana med et mere countryagtigt akkompagnement, herunder pedal steel guitar. Cd'en rummer en folkemelodi som *Oh Shenandoah*, der kendes af alle amerikanere som en sang om en europæisk pelsjæger, der beder en indianerhøvding om hans datters hånd, altså et eksempel på en tidlig konfliktudjævning. Derpå føres vi frem til 1960'ernes protestsange, der skabtes, mens Lloyd forenede sig med blomsterbørnene. Han fortolker her klassikere som Bob Dylans grumme *Masters of War* og den mere venlige *Last Night I Had the Strangest Dream*, der blev en slags

signatursang for Pete Seeger. Lloyd har inviteret den 83-årige Willie Nelson til at synge den, og de to ældre herrer klæder hinanden umanerligt godt. Jazz- og countrytraditionen har ofte ligget i krig med hinanden, men forenes på denne pacifistiske cd med en selvfølge, som andre krigeriske folk godt kunne tage ved lære af.

ET andet af festivalens højdepunkter var den hjemlige tenor-, alt- og sopransaxofonist Lotte Ankers koncert på 5e i Kødbyen, hvor hun spillede for 30 tilhørere med en til lejligheden sammenbragt duo bestående af pianisten Simon Toldam og den norske trommeslager Ståle Liavik Solberg.

Lotte Anker er et verdensnavn og spiller free jazz – eller 'improviseret musik', som hun foretrækker at kalde det, fordi hun også lader sig inspirere af andre musiktraditioner end jazzen. På 5e spillede hun dog renlivet jazz, og endnu en gang blev man både forundret og grebet af det voldsomme temperament, der gemmer sig i hendes spinkle skikkelse.

Hun starter altid fra grunden uden tematisk udgangspunkt, og så bevæger hun sig fra den ømmeste hvisken til frenetisk galskab, fra de dybeste brøl til de hvinende flageolettoner, men altid med en forbavsende kunstnerisk kontrol. Hun forstår den kunst at bære musikken frem og selv blive båret af den til ukendte territorier.

Mens Charles Lloyd spillede på en af byens bedste scener, drev to af hans fremragende amerikanske instrumentkollegaer, Georges Garzone og Jerry Bergonzi, som så ofte før rundt for lud og koldt vand, om man så må sige. De spillede på små spillesteder og caféer, ofte kun for 10-15 tilhørere, og de har bestemt fortjent bedre, for også de hører til verdenseliten. Bergonzi nåede jeg ikke at høre i denne omgang, men til gengæld nød jeg Garzone på Nørrebro-caféen Gården og Gaden. Han kan godt være en ilter solist, men under jazzfestivalen optrådte han med The Soft Trio og havde indrettet sin spillestil efter caféernes akustik, hvilket vil sige, at hans tone netop var 'soft'. Han griber tilbage til Lester Youngs kammerjazz, som han fører ind i vores post-coltrane'ske tid.

JAZZFESTIVALEN slutter på søndag, og skal man anbefale noget til de tre sidste dage, må det blive en veteran i europæisk avantgardejazz, den tyske pianist Alexander Schlippenbach, som fredag aften spiller i Kvarterhuset Amagerbro med sin faste makker, basklarinettisten Rudi Mahall. De er blandt andet kendt for det bemærkelsesværdige projekt *Monk's Casino*, hvor de sammen med trompetisten Axel Dörner spiller samtlige Thelonious Monks 67 smukke og kantede kompositioner. Lørdag aften kan man i Den Sorte Diamant høre den forrygende brasilianske pianist og guitarist Egberto Gismonti, der i jazzsammenhæng er kendt for sine smukke og verdensmusikalske cd'er med den norske saxofonist Jan Garbarek og den amerikanske bassist Charlie Haden.

Søndag kan festivalen næppe få en smukkere afslutning end tenorsaxofonisten Jerry Bergonzis to aftenkoncerter, først på Café Emma på Axeltorv og derefter i Operaen på Christiania. Da den for længst afdøde og meget populære Michael Brecker blev spurgt om, hvordan det føltes at være verdens bedste tenorsaxofonist, svarede han:

»Det ved jeg ikke. Det må du spørge Jerry Bergonzi om.«

Eller måske Charles Lloyd.

Og til sidst et hjertesuk: På næsten alle spillesteder generes man af den uvane at blive tvangsindlagt til baggrundsmusik både før og efter koncerten. Man får hverken lov at samle sig eller at lade musikken ebbe ud i sindet, før man forstyrres af nok så fremragende båndmusik reduceret til muzak. Vi kender det kun alt for godt fra DR, der konsekvent skruer ned for eftertekstmusikken og brutalt afbryder filmen med en annoncering af næste uges tv – uanset at det er en overtrædelse af copyright-kravet om, at man ikke må ændre en films lydside. Pausen og eftertanken har ringe vilkår i dag.

Hvis jazzstederne absolut skal overdænge gæsterne med båndmusik, kunne de jo passende spille John Cage-klassikeren *4'33* i båndsløjfe. Den rummer stilhed i fire minutter og 33 sekunder, og det nummer er vigtigt i dag, hvor der trives en neurotisk angst for stilhedens livgivende egenskaber.

Tenorsaxofonisten Charles Lloyd, som blev udnævnt til æresmedlem af Ben Webster-selskabet, holdt en formidabel koncert med sit orkester i DRs Koncertsal.

måde at henvende sig til publikum på. Da hun for eksempel skulle synge om en kvinde, der har et forhold til en gift mand, tilstod hun, at det kender hun bestemt ikke noget til, men at hun glæder sig til at få det. Hun skal nemlig giftes til efteråret.

Der er det mærkværdige ved jazzfestivaler, at musikere, der får alt for lidt opmærksomhed til hverdag, pludselig kan trække fulde huse. Men det omvendte kan også være tilfældet: Der var godt fyldt op til en helt hjælpeløs koncert i Literaturhaus med den polske sangerinde Magdalena Maduaka og hendes afrikanske mand på tenorsax, mens der til koncerten med Maria Emig på vinbaren Tango y Vinos kun var 11 voksne og en lille pige med sin tøjhund, der til lejligheden bar hippe solbriller.

Maria Emig har en smuk og renfærdig stemme og fraserer elegant swingende på tværs af taktslaget i et repertoire, der spænder fra højskolesangbogen til den store amerikanske sangbog samt et par elegiske ballader af egen tilvirkning. Hun har før festivalen

han svarer igen med beroligende toner på sit instrument. Gruppen kan høres igen lørdag eftermiddag på Ingolfs Kaffebar på Amager.

COPENHAGEN Jazz Festival afvikler på ti dage 1300 koncerter på 120 spillesteder, og selv om man med pedalen i bund kan nå fire koncerter om dagen, er det frustrerende at vide, hvor meget god musik man går glip af. Der må vælges, og i år valgte jeg alle de sikre navne fra i DRs Koncertsal, for Dee Dee Bridgewater, Burt Bacharach, Branford Marsalis, Gregory Porter og Pat Metheny klarer sig såmænd nok endda. Desuden er det ofte på de mindste spillesteder, at man får de største overraskelser.

En enkelt stjerne ville jeg dog ikke gå glip af, nemlig den 77-årige tenorsaxofonist Charles Lloyd i Jazzhouse. Han udnævntes til æresmedlem af Ben Webster-selskabet under festivalen og er still going strong, hvad han beviste med en overvældende koncert i Jazzhouse, som var det smukkeste, jeg hørte i denne omgang.